

מדה בדת

שינון הדף היומי בדרך קצרה

לע"צ הרה"ג ר' אביעזר שלמה יוסף
בן ר' שמעון זאב וולפסון זצ"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 254 פרשת נח תשפ"ה

בבא בתרא קלא-קלז

פירות נכסיו לאשתו היא גובה כתובתה מהקרקע ואם כתב לה למחצה לשליש ולרביע היא גובה כתובתה מהשאר ואם כתב כל נכסיו לאשתו ויצא עליו שטר חוב לר"א תקרע מתנתה ותעמוד על כתובתה ולחכמים קורעים את כתובתה והיא עומדת על המתנה ואז היא קרחת מכאן ומכאן, ואמר ר' יהודה הנחתום שכך היה בבת אחותו שהיתה כלה ואמרו חכמים שיקרעו הכתובה והיא עומדת על המתנה ונמצא שהיא קרחת מכאן ומכאן משמע שזה בגלל שיצא עליו שטר חוב, ומשמע שאם לא יצא עליו שטר חוב קונה ואם מדובר בשכיב מרע הרי אמרנו שעשאה אפוטרופוס אלא מדובר בבריא, ויש לדחות שאכן מדובר בשכיב מרע ורב עוירא יעמיד שמדובר בכולם שהם קונים ורבינא יעמיד באשתו ארוסה או גרושה.

רב יוסף בר מניומי אומר בשם ר"נ שלהלכה קורעים את הכתובה והיא עומדת על המתנה והיא קרחת מכאן ומכאן ויוצא שר"נ לא הולך אחר אומדנא שהיא לא מחלה את השעבוד בשביל המתנה, ויש להקשות ששנינו שאם בנו הלך למדינת הים והוא שמע שבנו מת ולכן כתב את כל נכסיו לאחרים ואחר כך בא בנו המתנה חלה, ור"ש בן מנסיא אומר שהמתנה לא חלה שהרי אם הוא היה יודע שבנו קיים הוא לא היה נותן, ואמר ר"נ שהלכה כר"ש בן מנסיא, ויש לומר שלגבי אשה יש אומדנא שנח לאשה שיצא עליה קול שבעלה כתב לה את הנכסים הללו.

שנינו במסכת פאה שאם אחד כתב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא היא אבדה את כתובתה, ויש להקשות וכי בגלל שהוא כתב לה מעט קרקע היא ויתרה על כתובתה, ורב מבאר שמדובר שהוא מזכה לבניו על ידי אשתו ושמאל מבאר שמדובר שהוא מחלק לפניו והיא שותקת, ור' יוסי בר' חנינא מבאר שמדובר שהוא אומר לה טלי את הקרקע הזו בכתובתך, **עמוד ב** והדין הזה הוא בגלל שהשעבוד של הכתובה הוא יותר קל מכל שעבוד של חוב, ושנינו בפאה שר' יוסי אומר שאם היא קבלה עליה אף שהוא לא כתב לה היא אבדה את הכתובה ולכאורה יוצא שלת"ק צריך כתיבה וקבלה כדי שהיא תותר ואין לומר שכל המשנה כר' יוסי שהרי שנינו על המשנה שר' יהודה אמר שמתני היא ותרתי כשהיא היתה שם וקבלה עליה אך אם היתה ולא קבלה או קבלה ולא היתה היא לא אבדה כתובתה, וקשה לכל הנ"ל שהעמידו שמדובר שהיא שותקת, ורבא אמר לר"נ שרב ושמאל ור' יוסי בר חנינא ביארו שבסתם לא הפסידה וכמו מי אתה סובר אמר לו ר"נ שהוא סובר שברגע שעשאה שותף בין הבנים היא הפסידה את כתובתה, וכן אמר רב יוסף בר מניומי בשם ר"נ שכשעשאה שותף בין הבנים היא אבדה כתובתה.

רבא מסתפק מה הדין בבריא האם רק בשכיב מרע אומרים שהיא אבדה כתובתה כיון שהיא יודעת שאין לו ולכן היא מוחלת אך בבריא היא חושבת שהוא יקנה שוב נכסים או שעכשיו בכל זאת אין לה, ונשאר בתיקו.

אדם אחד אמר שחצי מנכסיו יהיו לבתו האחת והחצי לאחרת ושליש לאשתו בפירות, וכשר"נ הגיע לסורא שאל אותו רב חסדא מה הדין במקרה הזה אמר לו ר"נ ששמאל

דף קלא אין ללמוד מפסק של רבא שלא מבינים אותו כי אין לדיין אלא למה שענינו רואות.

רבא מסתפק מה הדין בבריא שאמר פלוני בני ירש האם ר' יוחנן בן ברוקה דיבר רק על שכיב מרע שהוא ראוי להוריש מיד אך בריא לא, או שמועיל גם בבריא ורב משרשיא רצה להוכיח לרבא מברייא שר' נתן אמר לרבי ששנית משנתך כדעת ר' יוחנן בן ברוקה ששנינו שאם לא כתב לאשה כתובת בנין דכרין שיהיו לך ממני ירשו כסף כתובתך יותר מחלקם עם אחיהם בכ"ז חייב כי זה תנאי ב"ד, ואמר לו רבי ששנית יסבון לשון מתנה וזה גם לחכמים, ואמר רבי שהיתה בי ילדות שהעזתי פני בנתן הבבלי שהרי פוסקים שכתובת בנין דכרין לא גובים ממשועבדים ואם שנינו יסבון א"כ יטלו ממשועבדים, אלא שנינו ירשו ור' יוחנן בן ברוקה הוא הסובר סברא זו שזה מועיל במי שראוי ליורשו וא"כ זה מועיל גם בבריא, ורב פפא מקשה איך מועיל ירתון או יסבון הרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואף ר"מ הסובר שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם זה רק למי שבא לעולם ולא למי שעדיין לא בא לעולם אלא ודאי זה שונה כי זה תנאי ב"ד וא"כ אין להוכיח לגבי הדין של ר' יוחנן בן ברוקה, ואמר לו אביי שיש לדייק ממה שרבי אמר לשון ירתון והיינו שזה מועיל מדינו של ר' יוחנן בן ברוקה, אח"כ אמר אביי שלא אמרתי דבר נכון שהרי שנינו שאם לא כתב לה בנן נוקבן דיהוין לך מינאי ישבו בביתי ויוזנו מנכסי עד שילקחו לאנשים חייב שזה תנאי ב"ד וא"כ יוצא שבכתובה יש חלק בנתניה וחלק בירושה ובאופן זה גם רבנן מודים שבכתב לשון מתנה דבריו קיימים ורב נחומי ויש אומרים שרב חנינא בר מניומי אמר לאביי **עמוד ב** מי אמר שזה נתקן בב"ד אחד הרי יתכן שזה נתקן בשני בתי דינים ויש לומר שאין לומר כך שהרי כתוב ברישא שר"א בן עזריה דרש לפני חכמים בכרם ביבנה שהבנים ירשו והבנות יזונו וכמו שהבנים יורשים רק אחר מיתה כך הבנות ניזונות רק אחר מיתת אביהם וזה מובן רק אם זה נתקן בב"ד אחד שלומדים תקנה מתקנה אך אם זה נתקן בשני בתי דינים איך ניתן ללמוד תקנה מתקנה.

רב יהודה אמר בשם שמואל שמי שכתב כל נכסיו לאשתו כוונתו היא רק למנותה אפוטרופוס וכן כשכתב לבנו הגדול ואם כתב לבנו קטן אמר רב חננאל בר אידי בשם שמואל שגם בנו קטן שמוטל בעריסה הוא נעשה אפוטרופוס.

אם כתב לבנו ואחר לאחר במתנה ואת בנו עשה אפוטרופוס וכן אם כתב לאחר ולאשתו לאחר זה מתנה ולאשתו עשה אפוטרופוס אם כתב לאשתו ארוסה ולאשתו גרושה זה מתנה והסתפקו בבת אצל הבנים או אשה אצל האחים או אשה אצל בני הבעל, ורבינא אמר בשם רבא שבכולם לא קנה חוץ מאשתו ארוסה ואשתו גרושה ורב עוירא אמר בשם רבא שבכולם קנה חוץ מהאשה אצל האחים ואשה אצל בני הבעל.

דף קלב רבא הסתפק בכל הנ"ל כשבריא נתן האם זה מועיל רק בשכיב מרע שהוא רוצה שישמעו דבריו אך בבריא הרי הוא קיים או שגם בבריא יש סברא שנח לו שישמעו דבריו מעכשיו, ולכאורה יש להוכיח ממה שכתוב הכותב

אמר שגם אם הקנה לה דקל לפירותיו היא אבדה את כתובתה, אמר לו רב חסדא ששמואל דיבר כשהקנה לו בגוף הקרקע אך כאן הבעל אמר שהיא תקבל פירות בלבד אמר לו ר"נ האם שאלת על מיטלטלין אכן לא דברתי בהם.

אדם אחד אמר שלישי לבת אחת ושלישי לאחרת ושלישי לאשתו ובת אחת נפטרה וסבר רב פפי לומר שהאשה תקח רק שלישי,

דף קלג אמר לו רב כהנא שאם הבעל היה קונה בעצמו ודאי אשתו היתה נוטלת וא"כ עכשיו שבת אחת נפטרה האשה תקח בשוה.

אדם אחד חילק את נכסיו לאשתו ובניו ובדקל אחד לא פירש למי, סבר רבינא שיש לה רק דקל במותר כתובה אמר לו רב יימר האם כשאין דקל היא לא תקבל אלא מתוך שהיא יורדת לגבות מאותו דקל היא יורדת לשאר נכסיו.

רב הונא אומר ששכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחר בודקים שאם הוא ראוי ליורשו הוא נוטל משום ירושה ואם אינו ראוי ליורשו הוא נוטל משום מתנה אמר לו ר"נ מדוע את אומר הלכה כגנב אם אתה סובר כר' יוחנן בן ברוקה אמור להדיא שהלכה כמותו אך אולי התכוונת למקרה שאחד עמד למות ושאלוהו נכסיו למי האם לפלוני והוא אמר אלא למי ועל זה אמרת שאם הוא ראוי ליורשו נוטל משום ירושה ואם לא יטול משום מתנה אמר לו אכן לכך התכוונתי וחשב רב אדא בר אהבה שהנ"מ היא שאם ראוי ליורשו האלמנה תקבל מזונות מהנכסים הללו ואם זה מתנה היא לא תטול מהם מזונותיה אמר לו רבא וכי המתנה מגרעת מהאלמנה הרי אם בירושה דאורייתא האלמנה ניזונת מהנכסים ק"ו במתנת שכיב מרע שמועילה רק מדרבנן שהיא תטול, אלא מבאר רבא כמו ששלח רב אויא לדעת ר' יוחנן בן ברוקה שאם אמר נכסי לך ואחר כך לפלוני אם הראשון ראוי ליורשו השני לא מקבל במקום ראשון כיון שזה לא פועל כמתנה אלא כירושה ואין לירושה הפסק, ורבא שאל והרי הנותן עצמו הפסיקה אמר לו ר"נ שהוא חושב שהוא מפסיק אותה אך התורה אומרת שאין לה הפסק,

עמוד ב אדם אחד אמר לחבירו נכסי לך ואחר כך לפלוני והראשון היה ראוי ליורשו וכשנפטר הראשון בא השני לתבוע, סבר רב עיליש לומר לפני רבא שגם השני יקח אמר לו רבא שדייני הפשרות שחוצצים בדינים דנים כך אלא הדין הוא כמו ששלח רב עויא והתביש רב עיליש מרבא ואמר לו רבא שכתוב **אני ה' בעתה אחישנה** שלא יבא טעות.

משנה מי שכתב נכסיו לאחרים ולא הניח לבניו מה שעשה עשוי אך אין רוח חכמים נוחה ממנו, ורשב"ג אומר שאם בניו לא נהגו כשורה הוא זכור לטוב. **גמרא** הסתפקו אם רבנן נחלקו על ר' יוסי ויש להוכיח ממה ששנינו שליוסי בן יועזר היה בן שלא נהג כשורה והיה לו עלייה של דינרים והוא הקדיש אותה ואותו בן נשא את בתו של מי שאורג את העטרות של ינאי המלך וכשאשתו ילדה הוא קנה עבורה דג וכשפתח אותו הוא מצא בו מרגלית אמרה לו אשתו שלא יביא אותה למלך כי הוא ישלם עבורה בזול אלא ימכור אותה לגזברים של הקדש ולא ישום אותה להקדש כי האמירה לגבוהה היא כמסירה להדיוט אלא הם ישומו אותה והם שמוה ב"ג עליות של דינרים, ואמרו לו הגזברים שיש לנו רק שבעה וחסר ששה אמר להם תנו לי שבע והששה מוקדשים לשמים ועמדו וכתבו שיוסף בן יועזר הכניס עלייה אחת בנו הכניס ששה עליות, ויש אומרים שכתבו שיוסף הכניס אחת ובנו הוציא שבע, וא"כ רואים שיפה עשה יוסף בן יועזר שמנע מבנו, אך מצד שני כתוב שבנו הוציא שבע

א"כ מוכח שלא יפה עשה אלא אין להוכיח מכאן, ויש להוכיח ממה שאמר שמואל לרב יהודה שלא ישתתף בדין של העברת ירושה ואפילו מבין טוב לבן רע וק"ו מבין לבת.

שנו בברייתא שהיה אדם אחד שבניו לא נהגו כשורה וכתב את כל נכסיו ליונתן בן עוזיאל ויונתן בן עוזיאל מכר שלישי והקדיש שלישי והחזיר לבנו שלישי ושמאי בא עליו במקלו ותרמילו להתווכח עמו שעשה נגד רצון האב אמר לו יונתן אם אתה יכול להוציא את מה שמכרתי והקדשתי אתה יכול להוציא את מה שהחזרתי,

דף קלד ואם אינך יכול להוציא את מה שמכרתי והקדשתי אינך יכול להוציא את מה שהחזרתי, אמר שמאי הטיח עלי בן עוזיאל הטיח עלי בן עוזיאל בתחילה שמאי בא לחלוק עליו כמו המעשה של בית חורון שאחד היה מודר הנאה מאביו וכשהשיא את בנו רצה להזמין את אביו ואמר לחבירו שהחצר והסעודה נתונים לך במתנה ואינם לפניך אלא כדי שאבא יבא ויאכל עמנו בסעודה אמר לו חבירו אם שלי הם הם מוקדשים לשמים אמר לו הנותן לא נתתי לך כדי שתקדיש אמר לו הרי נתת לי כדי שאתה ואביך תאכלו ותשתו ותתרוצו זה לזה והעון תלוי בראשי ואמרו חכמים שמתנה שאינו יכול להקדישה אינה מתנה.

שנו בברייתא שלהלל היו שמונים תלמידים ל' מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבינו, ול' מהם ראויים להעמיד חמה כיהושע בן נון וכ' מהם בינונים, והגדול מכולם הוא יונתן בן עוזיאל והקטן מכולם הוא רבן יוחנן בן זכאי ואמרו עליו שלא הניח מקרא ומשנה הלכות ואגדות דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים קל וחומר גזירות שוות תקופות גמטריות ומשלות כובסים ושועלין שיחת שדים ודקלים ושיחת מלאכי השרת ודבר גדול ודבר קטן דבר גדול היינו מעשה מרכבה ודבר קטן היינו קושיות ותיורוצים כשל אביי ורבא לקיים מה שנאמר **להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא** ואם כך קטן שבכולם ק"ו בגדול שבהם ואמרו על יונתן בן עוזיאל שכשישב ועסק בתורה כל עוף שפרח עליו נשרף.

משנה מי שאמר על אדם זה בני נאמן אך אינו נאמן לומר זה אחי אך יטול עמו בחלקו ואם אותו אדם מת יחזרו הנכסים למקומם למי שנתן לו ולא לשאר אחים, ואם נפלו לו נכסים ממקום אחר ירשו אחיו עמו. **גמרא** רב יהודה אמר בשם שמואל שהאומר זה בני נאמן לגבי ירושה ולפטור את אשתו מיבום **עמוד ב** ואמנם לגבי ירושה זה פשוט והחידוש הוא לגבי יבום ולכאורה גם לגבי יבום כבר שנינו מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן ואינו נאמן לומר יש לי אחים, ויש לומר ששם מדובר שאין חזקה שיש לו אח שהיא תזקק ליבום והחידוש במשנתנו שהוא פוטר מיבום אף כשיש חזקה שיש לו אח.

רב יוסף אמר שרב יהודה אמר בשם שמואל שמנין שהאומר זה בני נאמן כיון שבעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן, ורב יוסף הקשה שזה לא יתכן ששמואל תלה דין שכתוב בדין שלא כתוב שהדין שנאמן לומר גרשתי הוא רק מימרא אלא ודאי רב יהודה אמר בשם שמואל שמדוע נאמן לומר זה בני מפני שבידו לגרשה, ואמר רב יוסף שכיון שאומרים הואיל ובידו א"כ בעל נאמן לומר גרשתי את אשתי, ורב יצחק בר יוסף אמר בשם ר' יוחנן שבעל לא נאמן לומר גרשתי את אשתי, ורב ששת סימן בידו לבטל את דבריו שא"כ הלך ההואיל של רב יוסף והרי ר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שבעל נאמן לומר גרשתי את אשתי, ויש לומר שאכן נאמן רק מכאן ולהבא אך אינו נאמן לומר למפרע שכבר

גרשתיה לפני חדש, והסתפקו באופן שאמר גרשתיה לפני זמן אם נאמן על להבא האם מחלקים את דבריו או לא, ונחלקו בזה רב מרי ורב זביד אם אומרים פלגינן דיבורא לחלק את דבריו, ויש להקשות מה זה שונה מדברי רבא שאמר שעד מצטרף לעדות שפלוגי רבע את אשתו להרגו אך לא להרגה א"כ אומרים פלגינן, ויש לדחות שבשני גופים אומרים פלגינן אך לא בגוף אחד.

דף קלה אדם אחד עמד למות ושאלוהו אשתך למי אמר להם שהיא ראויה לכהן והיא מותרת לשוק ולא זקוקה ליבום ואמר רבה שאין לחשוש לכלום שהרי בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן, אמר לו אביי הרי רב יצחק בר יוסף אמר בשם ר' יוחנן שבעל לא נאמן לומר גרשתי את אשתי אמר רבה והרי תרצנו שיש לחלק בין מכאן ולהבא ולמפרע, אמר אביי וכי נסמוך על תירוצים, אמר רבא לרב נתן בר אמי שיש לחשוש.

באדם אחד שמת היו מוחזקים שאין לו אחים אמר רב יוסף למה יש לחשוש הרי לא ידוע לנו שיש לו אחים ועוד שבשעת מיתתו הוא אמר שאין לו אחים אמר לו אביי הרי אומרים שיש עדים במדינת הים שידועים שיש לו אח אמר לו רב יוסף עכשיו עדים אלו אינם לפנינו כמו שאמר רב חנינא על אשה שיצא קול שיש עדים שהיא נשבתה וכי עדים בצד צפון והיא תאסר, אמר אביי אם הקילו בשבויה שהיא מאוסה לפני השבאים וכי נקל גם באשת איש אמר רבא לרב נתן בר אמי שיש לחשוש במקרה הזה.

אם אדם אמר על אחד זה אחי נאמן והוא נוטל מחלקו, יש לברר מה אומרים שאר האחים שאם הם מודים בכך מדוע יטול עמו רק בחלקו אלא מדובר שהם אומרים שאינו אחיהם, אך לפ"ז קשה מדוע כשנפלה לו ירושה ממקום אחר יירשו אחיו עמו הרי הם הודו שאינו אחיהם, ויש לומר שמדובר שהאחים אומרים אין אנו יודעים, ורבא אומר שמוכח מכאן שהאומר מנה לי בידך והשני אומר איני יודע פטור ואביי דוחה **עמוד ב** שבאמת חייב אך כאן זה כמו מנה לאחר בידך שהספק עצמו אינו יודע.

רבא מסתפק לגבי הקרקע שנתן האח לספק ושכחו הנכסים מעצמם שלגבי השבח שמגיע לכתפים והוא השביח ודאי זה נחשב כנפלו לו נכסים ממקום אחר והספק הוא בשבח שאינו מגיע לכתפים כגון דקל שהתעבה וקרקע שהעלתה שרטון ונשאר בתיקו.

משנה אם אדם מת ונמצא שטר דייתקי שהוא צואת שכיב מרע קשור על יריכו זה לא כלום אך אם יש בו זכות לאחר בין מהיורשים בין שלא מהיורשים דבריו קיימים. **גמרא** שנו בברייתא שדייתקי היא שטר שכתוב בו דא תהא למיקם ולהיות, ומתנה הכוונה שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה, ויש להקשות האם באופן שכתוב בו מעכשיו לא זוכה, אמר אביי שהכוונה היא שאיזה מתנת בריא היא כמתנת שכיב מרע שאינה קונה אלא לאחר מיתה אם כתוב בה מהיום ולאחר מיתה, ורב הונא ישב באכסדרה של הישיבה של רב והוא אמר בשם ר' יוחנן שאם שכיב מרע אמר כתבו ותנו מנה לפלוגי ומת לא כותבים ונותנים שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואמר ר"א שיש להזהר בה ורב שיזבי אמר שר"א אמרה ואמר ר' יוחנן שיש להזהר בה ואמר ר"נ בר יצחק שמסתבר כדברי רב שיזבי שאם ר"א אמר הוא צריך הסכמה מר' יוחנן אך אם ר' יוחנן אמר מה צריך את ההסכמה של ר"א על ר' יוחנן רבו, עוד יש להוכיח שר"א אמר את השמועה הזו שרבין אמר בשם ר' אבהו דעו שר"א שלח לגולה בשם רבינו שאם שכיב מרע אמר כתבו

ותנו מנה לפלוגי ומת לא כותבים ונותנים שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה, ור' יוחנן אמר שיש לבדוק איך צוה, ומבאר רב דימי שדייתקי מבטלת דייתקי ושם אמר השכיב מרע כתבו ותנו מנה לפלוגי ומת אם הוא אמר כמיפה את כוחו כותבים ואם לא לא כותבים, ור' אבא בר ממל מקשה ששנינו שאם בריא אמר כתבו ותנו מנה לפלוגי ומת לא כותבים ונותנים משמע ששכיב מרע שאמר כך כן כותבים, ור' אבא עצמו תירץ שהוא כתב לו כמיפה את כוחו,

דף קלו כמו שביאר רב חסדא שאם אמר וקנינא מניה זה מוסיף על המתנה וכן כאן מדובר שאמר אף כתבו וחתמו ותנו לו וכן אמר רבא בשם ר"נ שלהלכה כותבים ונותנים.

משנה לר' יהודה מי שכתב כל נכסיו לבניו צריך לכתוב מהיום ולאחר מיתה ולר' יוסי אין צריך לכתוב כך. מי שכתב את נכסיו לבנו לאחר מותו האב לא יכול למכור כי הם כתובים לבן והבן לא יכול למכור כי הם ברשות האב ואם האב מכר זה מכור רק עד שימות ואם מכר הבן אין לקונה זכות עד שימות האב. **גמרא** יש להקשות מה מועיל אם כתב מהיום ולאחר מיתה הרי שנינו לגבי גט שאם כתוב בו מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ואם מת היא חולצת ולא מתייבמת, ויש לומר ששם יש ספק אם זה תנאי או חזרה אך כאן כוונתו שאת הגוף הוא קונה מעכשיו ואת הפירות הוא קונה לאחר מיתה.

כשרבה בר אבוה חלה באו לבקרו רב הונא ור"נ ואמר רב הונא לר"נ שאל אותו אם הלכה כר' יוסי במשנתנו או לא אמר ר"נ שאינו יודע את טעמו של ר' יוסי ואיך אשאל אם הלכה כמותו אמר לו רב הונא שאל אותו מה ההלכה ואני אבאר לך את טעמו של ר' יוסי, ור"נ שאל את רבה והוא אמר שרב אמר שהלכה כר' יוסי ואתר שיצאו רב הונא אמר אבאר לך את טעמו של ר' יוסי כי הזמן של השטר מוכיח עליו שהוא מחיים, וכן שנינו להדיא בברייתא שר' יוסי אומר אינו צריך כי זמנו של שטר מוכיח עליו.

רב הונא שאל את ר"נ האם ר' יהודה יחלוק בשטר שכתוב בו קנין אמר ר"נ שר' יהודה לא יחלוק כשיש קנין, ורב פפי סובר שזה תלוי שאם כתוב בשטר והקנתי לעדים ובסוף כתוב שוב שהעדים קנו לא צריך לכתוב מהיום ולאחר מיתה ואם כתוב שהעדים קנו ואח"כ כתוב והקנתי צריך לכתוב כהנ"ל, ורב חנינא מסורא מקשה וכי יש דבר שאנו לא יודעים והסופרים יודעים ואכן שאלו את סופרי אביי והם ידעו וכן סופרי רבא ידעו, ורב הונא בר רב יהושע אומר שבכל מקרה שמוזכר קנין לא צריך ואם כתוב זכרון הדברים שהיו בפנינו נחלקו אם צריך או לא ורב כהנא אמר שכשאמר שמועה זו לפני רב זביד מנהרדעא הוא אמר לי שאתם שניתם שרבא שאל את ר"נ כהנ"ל אך אנו שונים שרבא אמר להדיא בשם ר"נ שבהקנאה לא צריך בין שכתוב וקנינו בתחילה ובסוף והקנתי ובין שכתוב והקנתי בתחילה ובסוף וקנינו, ונחלקו במשנה כשכתוב רק זכרון הדברים שנעשו בפנינו.

אם הבן מכר בחיי האב והבן מת בחיי האב **עמוד ב** ר' יוחנן סובר שהלוקח לא קנה שקנין פירות של האב הוא כקנין הגוף, ור"ל סובר שהלוקח קנה כי קנין פירות של האב אינו כקנין הגוף, ויש להקשות שכבר נחלקו בזה ר' יוחנן ור"ל במוכר שדהו לפירות שלר' יוחנן מביא ביכורים וקורא כי קנין פירותיו כקנין גוף הקרקע, ולר"ל מביא ואינו קורא כי קנין פירותיו אינו כקנין בגוף הקרקע, ויש לומר שיש צורך לחדש כאן שלא נאמר שכאן ר' יוחנן לא יחלוק כי האב

החזירו לא יצא והחידוש הוא שמתנה על מנת להחזיר נקראת מתנה.

לאשה אחת היה דקל בשדה של רב ביבי ובכל עת שהיא רצתה לגדור אותו הוא היה מקפיד עליה והיא הקנתה לו אותו כל ימי חייו והוא הקנה אותו לבנו הקטן אמר לו רב הונא בר רב יהושע בגלל שבאת מאביי אתה אומר דברים כרותים שגם רשב"ג שאמר שחל המתנה זה רק לאחר אך לעצמו לא.

רבא אומר בשם ר"נ שאם אמר שור זה נתון לך במתנה על מנת שתחזירהו לי והמקבל הקדישו והחזירו הוא מוקדש ומוחזר, והקשה רבא מה החזיר לו אמר ר"נ מה חסרו ורב אשי מבאר שרואים שאם אמר לו על מנת שתחזירהו לי א"כ זה נקרא שהוא החזיר אך אם אמר לו שתחזירהו לי כוונתו דבר שראוי לו.

רב יהודה אומר בשם שמואל שאם אחד כתב נכסיו לאחר והמקבל אמר אי אפשרי בהם קנה אף כשהוא עומד וצווח, ור' יוחנן סובר שלא קנה, ואמר רב אבא בר ממל ששמואל ור' יוחנן לא חולקים ור' יוחנן דיבר שהוא צווח מתחילה ושמואל דיבר שצווח רק אח"כ.

מוחל לגבי בנו קמ"ל שלא קנה הלוקח, ור"ל יכול לסבור שאף שתמיד קנין פירות אינו כקנין הגוף אך כאן הוא ודאי מעדיף את עצמו אפילו לעומת בנו וקנין פירות של האב הא כקנין הגוף, קמ"ל שגם בזה חלק ר"ל, ור' יוחנן הקשה ששנינו שאם אמר נכסי לך ואחריך ירש פלוני ואחריו ירש פלוני כשמת ראשון קנה השני וכשמת השני קנה השלישי ואם מת השני בחיי הראשון חוזרים הנכסים ליורשי ראשון, ואם נאמר שקנין פירות לא כקנין הגוף א"כ יש לומר שזה צריך לחזור ליורשי הנותן, אמר ר"ל שרב הושעיא כבר ביאר בבבל שבאחריך זה שונה והוא נתן את הגוף והפירות לראשון וכן כששאל רבה בר רב הונא לפני רב הוא אמר לו שבאחריך זה שונה, ויש להקשות שישנה ברייתא שזה חוזר ליורשי הנותן.

דף קלז יש לומר שנחלקו בזה תנאים ששנינו שאם אמר נכסי לך ואחריך לפלוני והראשון ירד ומכר ואכל את המעות לרבי השני מוציא מיד הלוקחות ורשב"ג סובר שאין לשני אלא במה ששייר הראשון וישנה ברייתא שאם אמר נכסי לך ואחריך לפלוני לרבי הראשון יורד ומוכר ואוכל ורשב"ג סובר שלראשון יש רק אכילת פירות, ויש לתרץ שבברייתא הראשונה לרבי השני מוציא את הגוף ובברייתא השניה הראשון מוכר רק את הפירות, ובדעת רשב"ג לא קשה אלא שבברייתא הראשונה מדובר בדיעבד שכבר מכר ובברייתא השניה מבואר לכתחילה שיש לראשון רק אכילת פירות.

אביי אומר שרשע ערום הוא אדם שמיעץ למכור בנכסים באופן שנתנו לאחרין לפלוני וכדעת רשב"ג.

ר' יוחנן פסק כרשב"ג וגם רשב"ג מודה שאם נתן הראשון במתנת שכיב מרע אינו חל, ומבאר אביי שמתנת שכיב מרע חלה רק לאחר מיתה ואחריך כבר קדם למקבל, ויש להקשות איך אמר אביי שחל לאחר מיתה הרי שנינו שנחלקו בזה להדיא, ואביי סובר שמתנת שכיב מרע חלה עם גמר מיתה, ורבא סובר שקונה לאחר גמר מיתה, ויש לומר שאביי חזר בו ממה שחלק על רבא ואין לומר שהוא חזר בו ממה שביאר את ר' יוחנן שהרי שנינו שאם אמר זה גיטך אם אמות זה גיטך מתולי זה, זה גיטך לאחר מיתה לא אמר כלום, א"כ כשאומר לשון זו זה חל רק אחר גמר מיתה.

אמר ר' זירא בשם ר' יוחנן שהלכה כרשב"ג ואפילו אם היו לו עבדים והוציאים לחרות ולכאורה זה פשיטא, ויש לומר שהחידוש הוא שלא נתן לו כדי לעבור על איסור של שחרור עבדים קמ"ל שהוא נתן לגמרי.

ורב יוסף אומר בשם ר' יוחנן שהלכה כרשב"ג גם באופן שעשאו תכריכים למת ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהיינו אומרים שלא נתן לו כדי שיעשה את זה איסור הנאה, קמ"ל שנתן לגמרי.

ר"נ אומר בשם רב חסדא שאם אמר אתרוג זה נתון לך במתנה ואחריך לפלוני אם יצא בו הראשון זה תלוי במחלוקת רבי ורשב"ג ור"נ בר יצחק דוחה שרבי ורשב"ג נחלקו האם קנין פירות הוא כקנין הגוף **עמוד ב** אך לגבי אתרוג כולם יודו שאם לא כדי לצאת בו למה הוא כן נתנו לו ופשוט שיוצא בו ונחלקו כשמכרו או אכלו האם יצא קודם שלרבי הוא צריך לשלם על האתרוג ולרשב"ג הוא פטור.

רבה בר רב הונא אומר שאחים שקנו אתרוג בירושה שירשו קודם חלוקה אם נטל אחד מהם לצאת אם הוא יכול לאכלו הוא יצא ואם לא לא יצא ודוקא כשיש אתרוג לכל אחד אך אם יש פריש או רימון לא יצא.

רבא אומר שאם אמר אתרוג זה נתון לך במתנה על מנת שתחזירהו לי אם נטלו לצאת בו אם החזירו יצא ואם לא